

Sakarya Halkının Çözüm Sürecine Bakışı: “Sakarya Çözüm İstiyor”

Doç. Dr. Fatih YARDIMCIOĞLU

Arş. Gör. Furkan BEŞEL

Mayıs 2015

Sakarya Halkının Çözüm Sürecine Bakışı: “Sakarya Çözüm İstiyor”

Sunuş

4.264 kişi ile yüz yüze görüşme şeklinde yapılan anket bulgularına dayanan bu rapor, Mart- Nisan 2015 tarihinde Sakarya ilinin 16 ilçesinde halkın “Çözüm sürecine” yönelik düşüncelerini tespit etmeyi hedefleyen anketlerin bulgularına dayanmaktadır.

Dört bölümden oluşan raporun;

- İlk bölümünde Demografik Göstergeler,
- İkinci bölümünde Sakarya halkının çözüm sürecine bakışı,
- Üçüncü bölümünde ise çapraz karşılaştırmalar,
- Son bölümde ise çalışma sonucunda ön plana çıkan bulguların özeti sunulmaktadır.

Doç. Dr. Fatih YARDIMCIOĞLU
Sakarya Üniversitesi Öğretim Üyesi
PESA Araştırmacısı

Arş. Gör. Furkan BEŞEL
Sakarya Üniversitesi Öğretim Üyesi
PESA Araştırmacısı

Giriş

Küresel bir güç olma yolunda ilerleyen Türkiye, son yıllarda ekonomik, sosyal ve siyasi açıdan önemli mesafe kat etmiştir. Ekonomik kalkınmanın yanı sıra toplumsal değişimin de hızlandığı bu süreçte Kürt meselesi çözülmesi gereken sorunların başında gelmektedir. Yaklaşık otuz yıllık geçmişi olan sorunun ülkeye maddi ve manevi olarak oldukça fazla maliyeti olduğu toplumun tüm kesimleri tarafından kabul gören bir gerçektir.

Önceleri demokratik açılım şeklinde ifade edilen çözüm sürecinin esas olarak dönemin Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan’ın 2005 yılında Diyarbakır gezisi ile başladığı söylenebilir¹. Ayrıca 10 Mart 2009’da Cumhurbaşkanı Abdullah Gül’ün Tahran’a giderken Kürt sorunu hakkında sorulan soruya “Yakında çok güzel şeyler olacak” şeklinde verdiği cevap o dönem yeni bir açılım olarak ifade edilmiş ve kabul görmüştü. Yerel seçimler sonrası 2009 Ağustos ayında Recep Tayyip Erdoğan, AK Parti Genel Başkanı sıfatıyla, kendisinden 2007 seçimlerinden beri randevu isteyen DTP Genel Başkanı Ahmet Türk ile yaptığı görüşmede “diyalogun çok önemli olduğunu sağlıklı şekilde yürütülebilmesi için de şiddetin ortadan kalkması gerektiğini” vurgulamıştı.

Çözüm sürecinde hükümetin koordinasyon görevi verdiği İçişleri Bakanı Beşir Atalay’ın görüşme talebi CHP ve MHP tarafından daha baştan reddedilmişti. Muhalefet partileri süreci şiddetle eleştirmekte ve sürece destek olanları hain olarak tanımlamakta iken Başbakan Erdoğan her türlü bedeli ödemeye hazır olduklarını ifade etmekteydi. Bu tartışmalar arasında yapılan 20 Ağustos 2009 tarihli MGK toplantısı sonucunda “İçişleri Bakanlığı eşgüdümünde yapılan çalışmalar hakkında Kurul’a bilgi verildiği ve çalışmaların devamının tavsiye edildiği” açıklaması yapılmış ve böylece sürece dair ordunun da desteğinin alındığı yönünde değerlendirmeler yapılmıştı.

Gelinen noktada çözüm süreci kapsamında; OHAL’in kaldırılması, Kürtçe isim koyma serbestisi, Kürtçenin kamusal alanda kullanılması, Kürtçe yayın ve basım, Kürt Dili ve Edebiyatı bölümleri, Kürdoloji enstitüleri, seçmeli Kürtçe dersleri, Köye Dönüş Yasası, bölgenin sosyoekonomik kalkınmasına dönük kamu yatırımları, özel yatırımı teşvik yasaları, Kürtçe propaganda yasağının kaldırılması, parti kapatmaları zorlaştıran düzenlemeler, anadilde savunma hakkı gibi önemli düzenlemeler yapılmıştır².

¹ Faruk Alpkaya (2009), “Kürt Açılımı”, Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 64-3, ss.221-237.

² Orhan Atalay (2013), “Kürt Meselesinin Tarihsel Gelişimi ve AK Partinin Çözüm Perspektifleri”, ss.56-66.

Çözüm sürecine halkın desteğini araştıran birçok çalışma bulunmaktadır. Örneğin Hakan Yılmaz'ın (2014) “Türkiye’de Kimlikler, Kürt Sorunu ve Çözüm Süreci” adlı çalışmasında halkın %57’sinin, Optimar Danışmanlık Araştırma A.Ş. tarafından, Türkiye’de “2014 Ortadoğu Dış Politika ve Çözüm Süreci” konulu araştırma sonucunda ise halkın %55.6’sının sürece destek verdiği³ sonuçlarına ulaşılmıştır. Bu araştırmada ise Sakarya halkının çözüm süreci hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

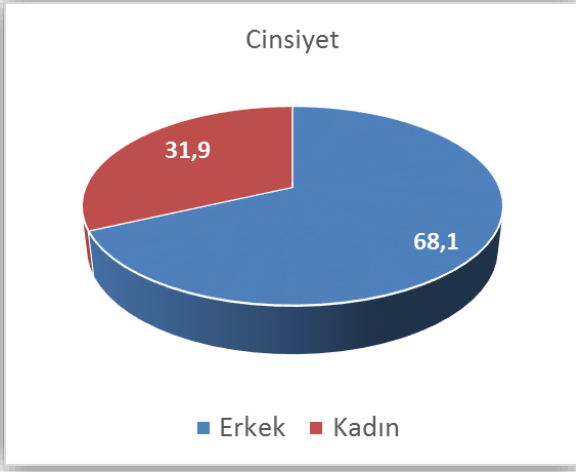
³ <http://rudaw.net/turkish/middleeast/turkey/270920147>

BÖLÜM 1: DEMOGRAFİK GÖSTERGELER

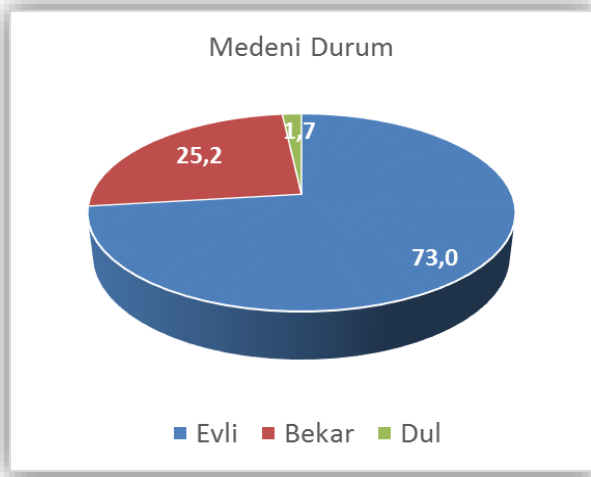
ANKETİN UYGULANDIĞI ALAN

Anket aşağıda gösterilen mahalle ve köylerde toplam **4.264** kişi ile **yüz yüze** görüşme şeklinde uygulanmıştır. Söz konusu anket ilçelerin toplam seçmen sayısı dikkate alınarak yapılmaya çalışılmıştır. En fazla anket en yüksek temsil oranına sahip olan Adapazarı ilçesinde %31.9'luk oranla yapılmışken, en az anket ise en düşük temsil oranına sahip olan Taraklı ilçesinde %1.0'lık oranla yapılmıştır.

İlçe	Anket Yüzdesi
Akyazı	5,1
Pamukova	3,3
Karasu	4,5
Adapazarı	31,9
Hendek	6,0
Sapanca	5,1
Kaynarca	3,5
Arifiye	4,9
Geyve	3,9
Taraklı	1,0
Kocaali	2,7
Erenler	5,1
Karapürçek	3,6
Ferizli	2,1
Söğütlü	1,1
Serdivan	16,0
TOPLAM	100 (4.264)

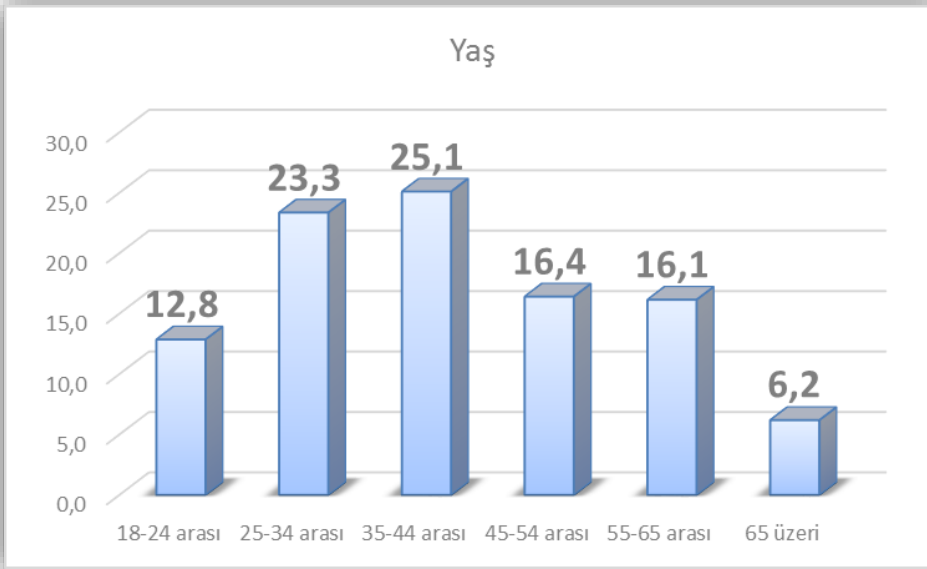

Ankete katılanların;
%68,1'i Erkek,
%31,9'u Kadındır.

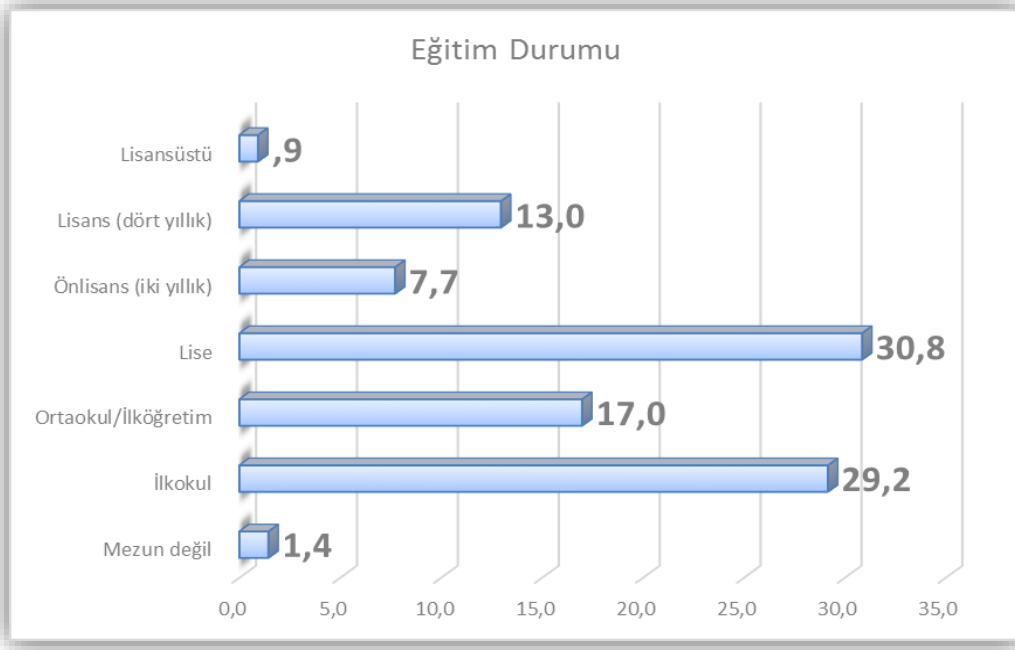

Ankete katılanların;
%73'ü Evli,
%25,2'si Bekar,
%1,7'si Dul'dur.

7

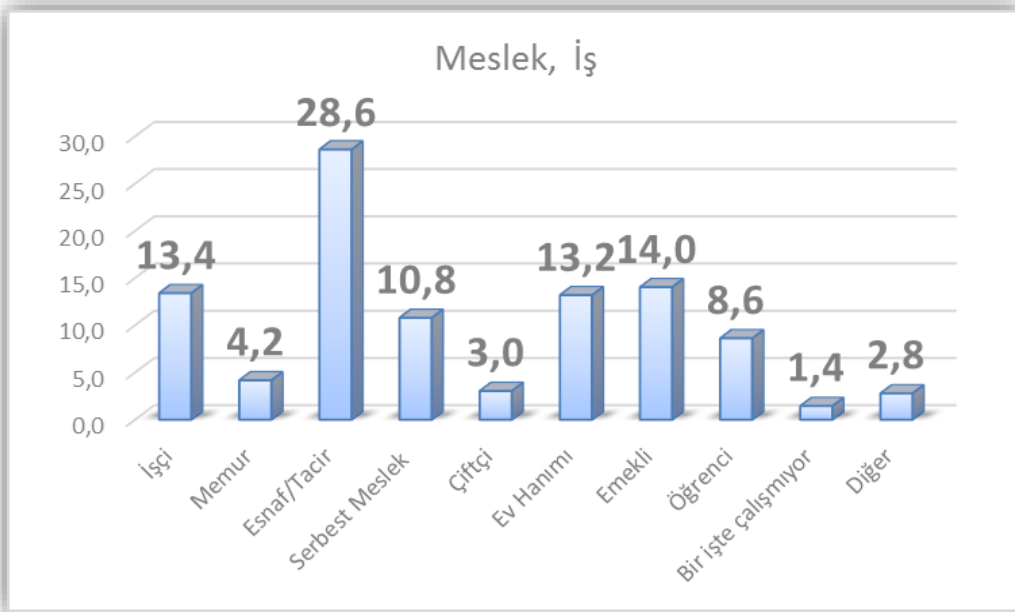

Ankete
katılanların yaş
aralıkları yandaki
grafikteki gibidir.

Ankete katılanların %29,2'si ilköğretim, %17'si Ortaokul/İlköğretim, %30,8'i ise lise mezunu, diğerleri ise diğer eğitim kademelerinde eğitim almıştır.

8

Ankete katılanların %28,6'sı Esnaf/Tacir, %13,2'si Ev hanımı, %13,4'ü İşçi, geri kalanı da diğer meslek guruplarında çalışmaktadır.

BÖLÜM 2:

SAKARYA HALKININ ÇÖZÜM SÜRECİNE BAKIŞI

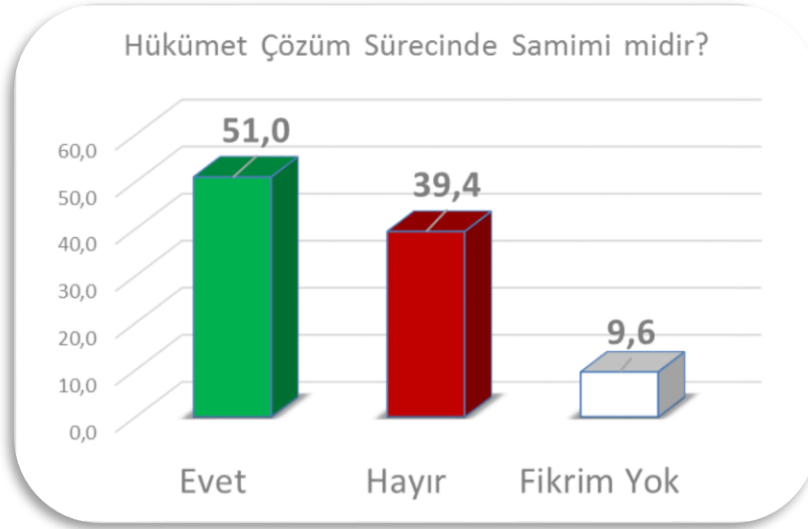
Halkın Çözüm Sürecine Bakışı

**Sakarya halkının
%60,6'sı çözüm
sürecini
desteklemektedir.**

Çözüm sürecini destekliyor musunuz? sorusuna ankete katılanların %60,6'sı Evet, %32,6'sı Hayır cevabını vermiştir. %6,8'i ise herhangi bir fikrim yok cevabını vermiştir

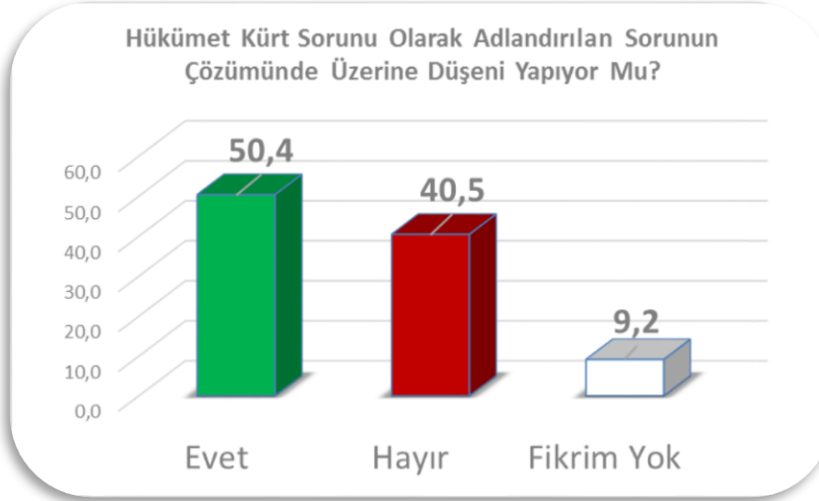
Hükümet, Çözüm Süreci ve Kürt Sorunu

Sakarya halkının %51'i hükümeti çözüm süreci konusunda samimi bulmaktadır.

Hükümet Çözüm sürecinde samimi midir? sorusuna ankete katılanların %51'i Evet, %39,4'sı Hayır cevabını vermiştir. %9,6'sı ise herhangi bir fikrim yok cevabını vermiştir.

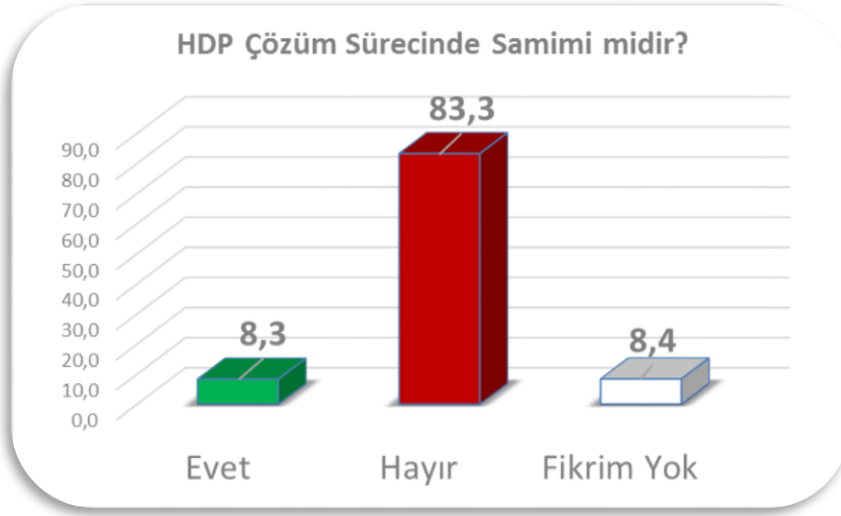
11

Sakarya halkının %50,4'ü hükümetin üzerine düşeni yaptığını düşünmektedir.

Hükümet Kürt Sorunu Olarak Adlandırılan Sorunun Çözümünde Üzerine Düşeni Yapıyor Mu? sorusuna ankete katılanların %50,4'ü Evet, %40,5'i Hayır cevabını vermiştir. %9,2'si ise herhangi bir fikrim yok cevabını vermiştir.

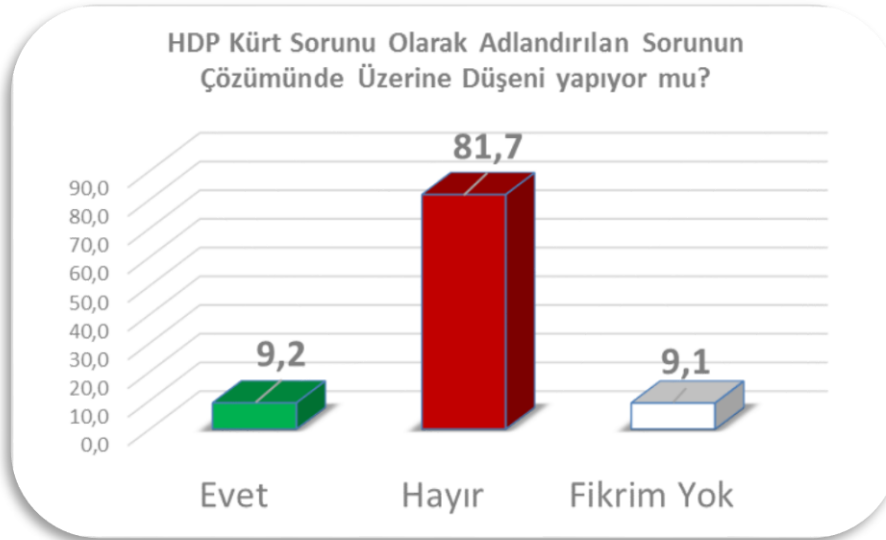
HDP, Çözüm Süreci ve Kürt Sorunu

Sakarya halkının %83,3'ü HDP'yi çözüm süreci konusunda samimi bulmamaktadır.

Hükümet Çözüm sürecinde samimi midir? sorusuna ankete katılanların %8,3'ü Evet, %83,3'ü Hayır cevabını vermiştir. %8,4'ü ise herhangi bir fikrim yok cevabını vermiştir.

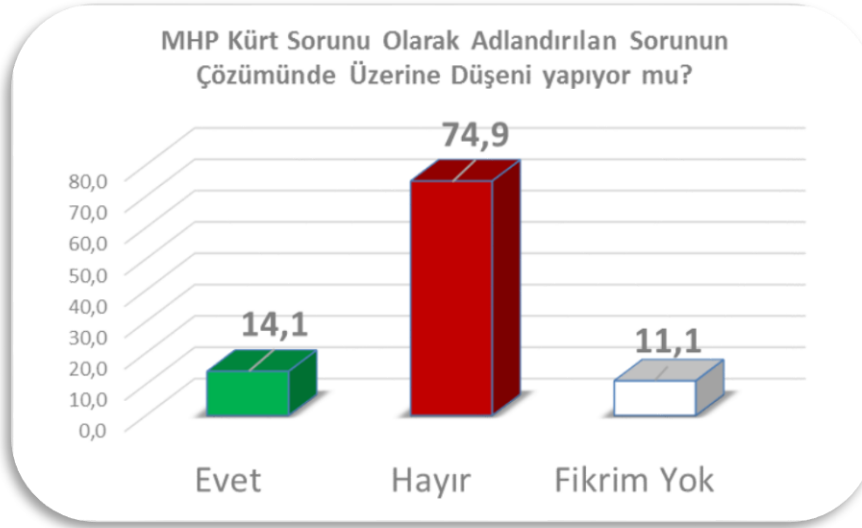
12

Sakarya halkının %81,7'si HDP'nin üzerine düşeni yapmadığını düşünmektedir.

HDP Kürt Sorunu Olarak Adlandırılan Sorunun Çözümünde Üzerine Düşeni Yapıyor Mu? sorusuna ankete katılanların %9,2'si Evet, %81,7'si Hayır cevabını vermiştir. %9,1'i ise herhangi bir fikrim yok cevabını vermiştir.

Muhalefet, Çözüm Süreci ve Kürt Sorunu

Sakarya halkının %74,9'u MHP'nin üzerine düşeni yapmadığını düşünmektedir.

MHP Kürt Sorunu Olarak Adlandırılan Sorunun Çözümünde Üzerine Düşeni Yapıyor Mu? sorusuna ankete katılanların %14,1'i Evet, %74,9'u Hayır cevabını vermiştir. %11,1'i ise herhangi bir fikrim yok cevabını vermiştir.

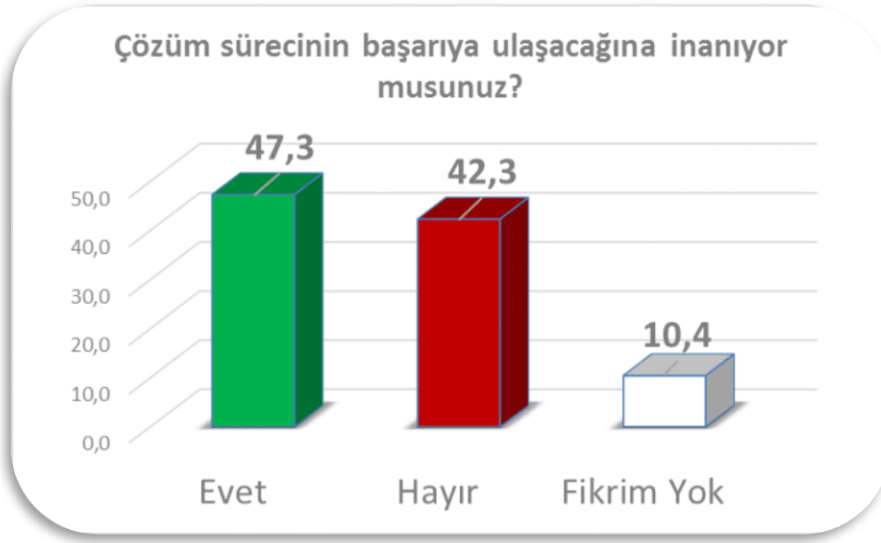
13

Sakarya halkının %79,9'u CHP'nin üzerine düşeni yapmadığını düşünmektedir.

CHP Kürt Sorunu Olarak Adlandırılan Sorunun Çözümünde Üzerine Düşeni Yapıyor Mu? sorusuna ankete katılanların %9,9'u Evet, %79,9'u Hayır cevabını vermiştir. %10,2'si ise herhangi bir fikrim yok cevabını vermiştir.

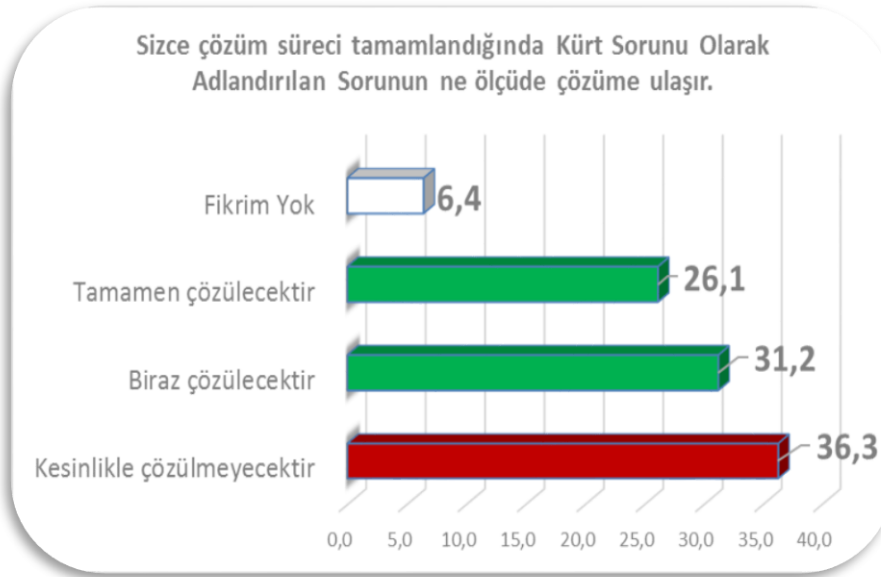
Çözüm Sürecinin Başarısı ve Kürt Sorununun Çözümü

Sakarya halkının %47,3'ü sürecin başarıya ulaşacağını düşünmektedir.

Çözüm sürecinin başarıya ulaşacağına inanıyor musunuz? sorusuna ankete katılanların %47,3'ü Evet, %42,3'ü Hayır cevabını vermiştir. %10,4'ü ise herhangi bir fikrim yok cevabını vermiştir.

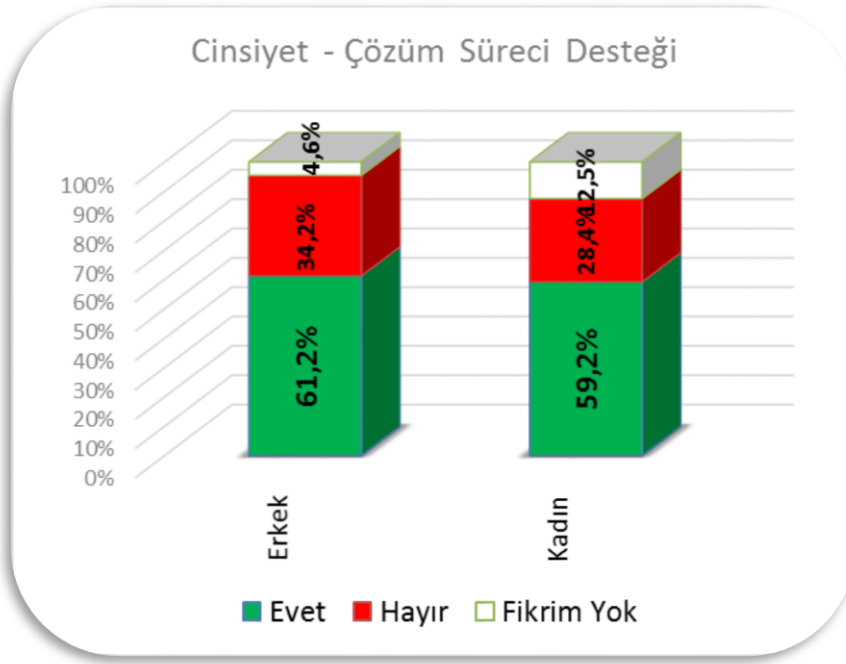
14

Sakarya halkının %57,3'ü süreç tamamlandığında Kürt sorununun kalmayacağını düşünmektedir.

Sizce çözüm süreci tamamlandığında Kürt Sorunu Olarak Adlandırılan Sorunun ne ölçüde çözüme ulaşır? sorusuna ankete katılanların %36,3'ü kesinlikle çözülmeyeceği, %31,2'si biraz çözüleceği, %26,1'i ise tamamen çözüleceği cevabını vermiştir. %6,4'ü ise herhangi bir fikrim yok cevabını vermiştir.

BÖLÜM 3: ÇAPRAZ KARŞILAŞTIRMALAR

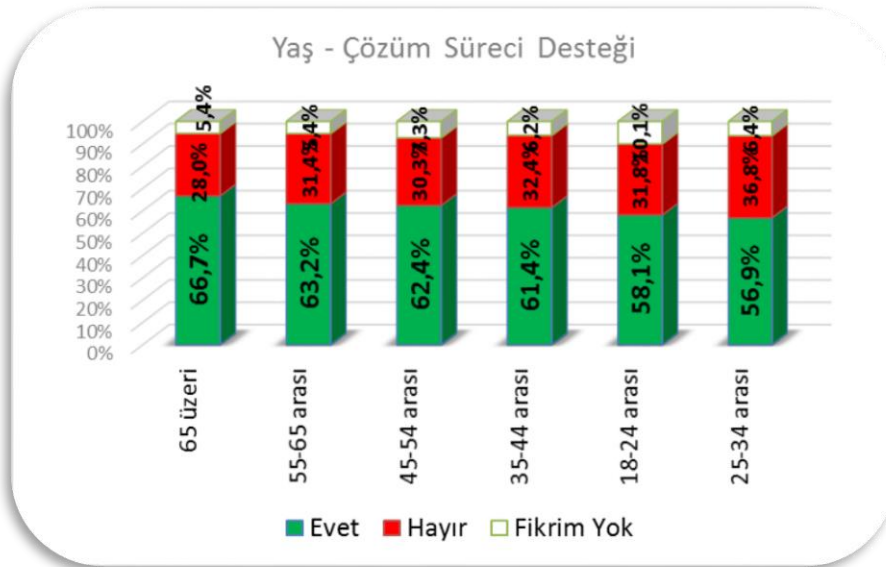

Sakarya’da Çözüm sürecine Erkeklerin desteği daha yüksektir.

Çözüm sürecini destekliyor musunuz? sorusuna erkeklerin %61,2’si Evet, %34,2’si Hayır cevabını vermiştir. %4,6’sı ise herhangi bir fikrim yok cevabını vermiştir.

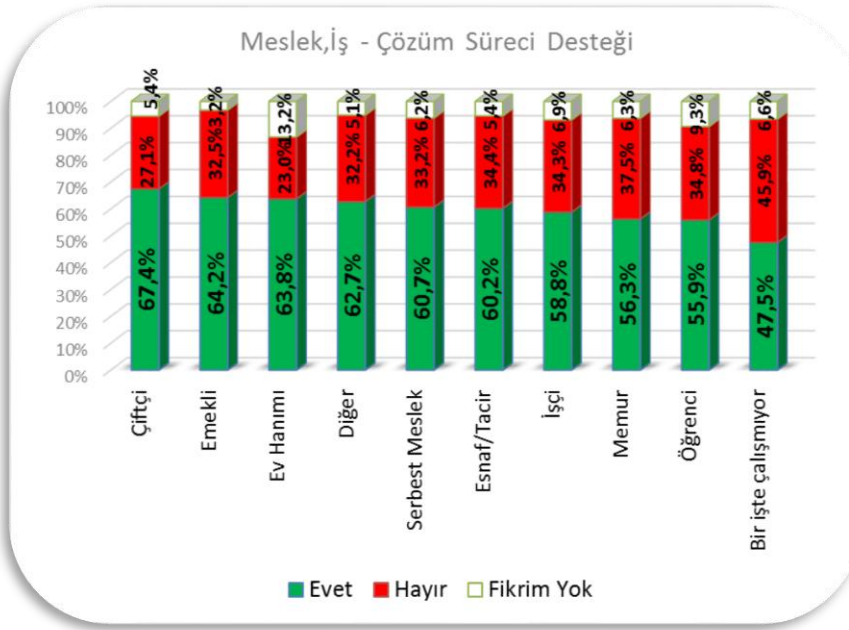
16

Bayanların ise %59,2’si Evet, %28,4’ü Hayır cevabını vermiştir. %12,5’i ise herhangi bir fikrim yok cevabını vermiştir.

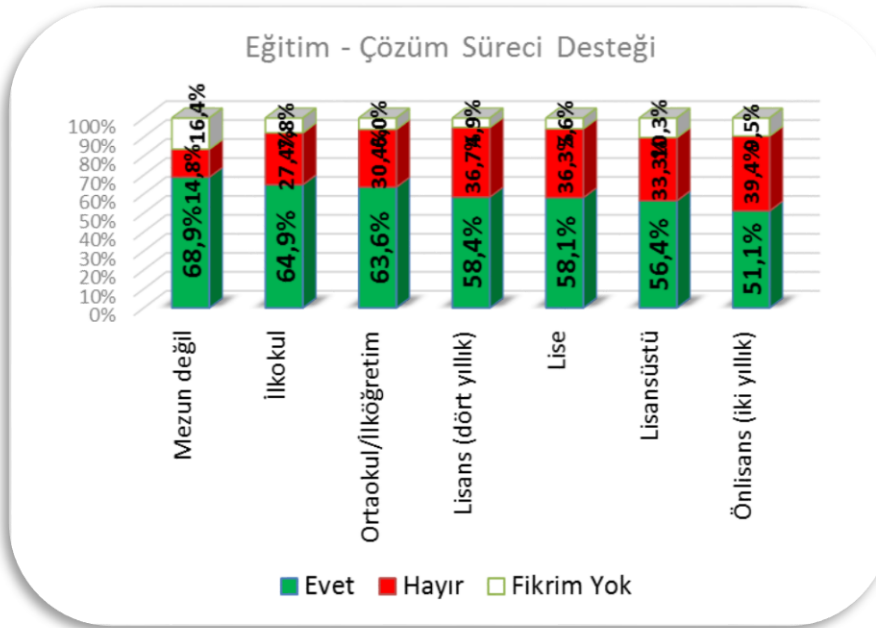
Sakarya’da çözüm sürecine en fazla desteği 65 yaş üzeri gurup, en az desteği ise 25-34 yaş gurubu vermektedir.

Çözüm sürecini destekliyor musunuz? sorusuna 65 yaş üzeri yaş gurubu %66,7 oranından evet derken, 25-34 yaş gurubu ise %56,9 oranında evet demektedir

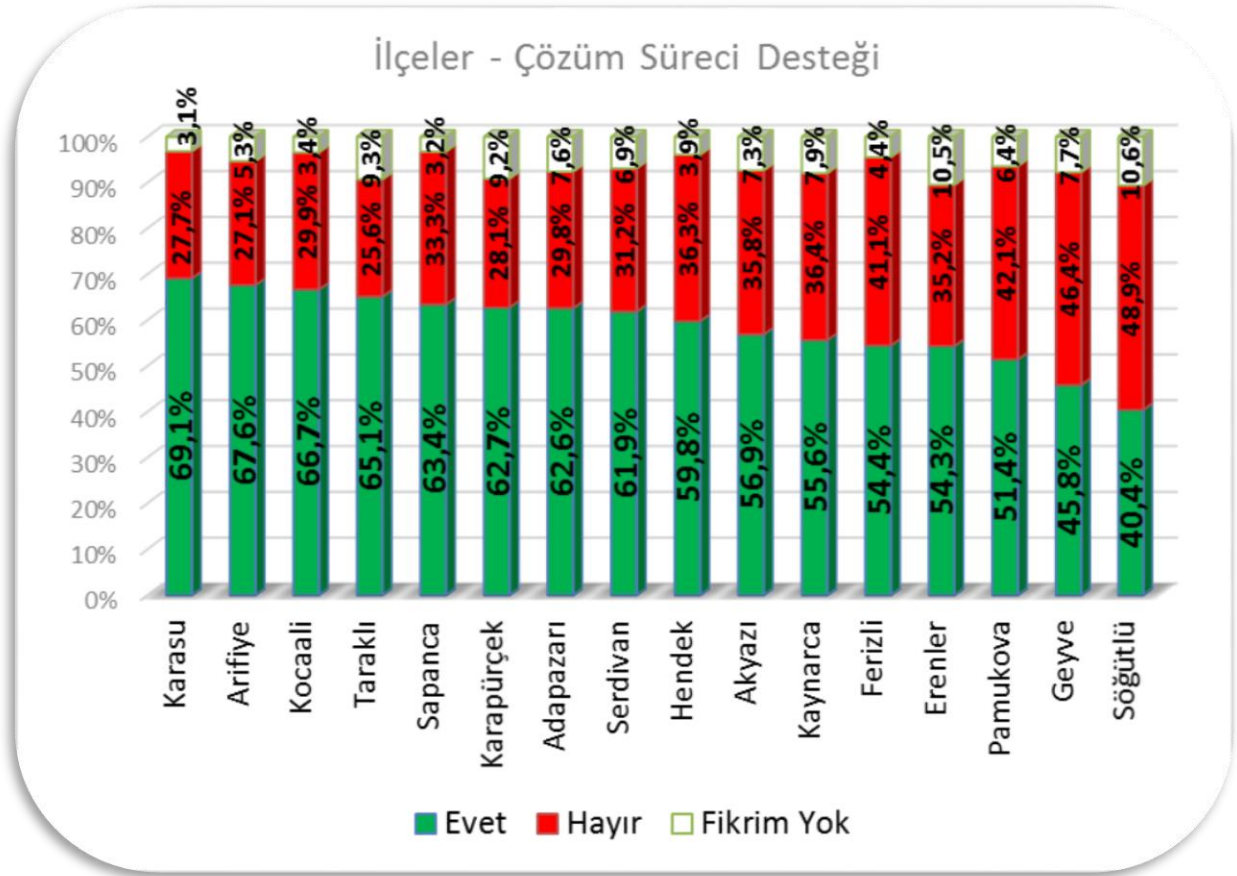
Sakarya’da çözüm sürecine en fazla desteği Çiftçiler, en az desteği ise İşsiz’ler vermektedir.

Çözüm sürecini destekliyor musunuz? sorusuna Çiftçi’ler %67,4 oranından evet derken, bir işte çalışmayanlar ise %47,5 oranında evet demektedir

Sakarya’da çözüm sürecine en fazla desteği eğitim almamış kesim verirken, en az desteği ise Önlisans mezunları vermektedir.

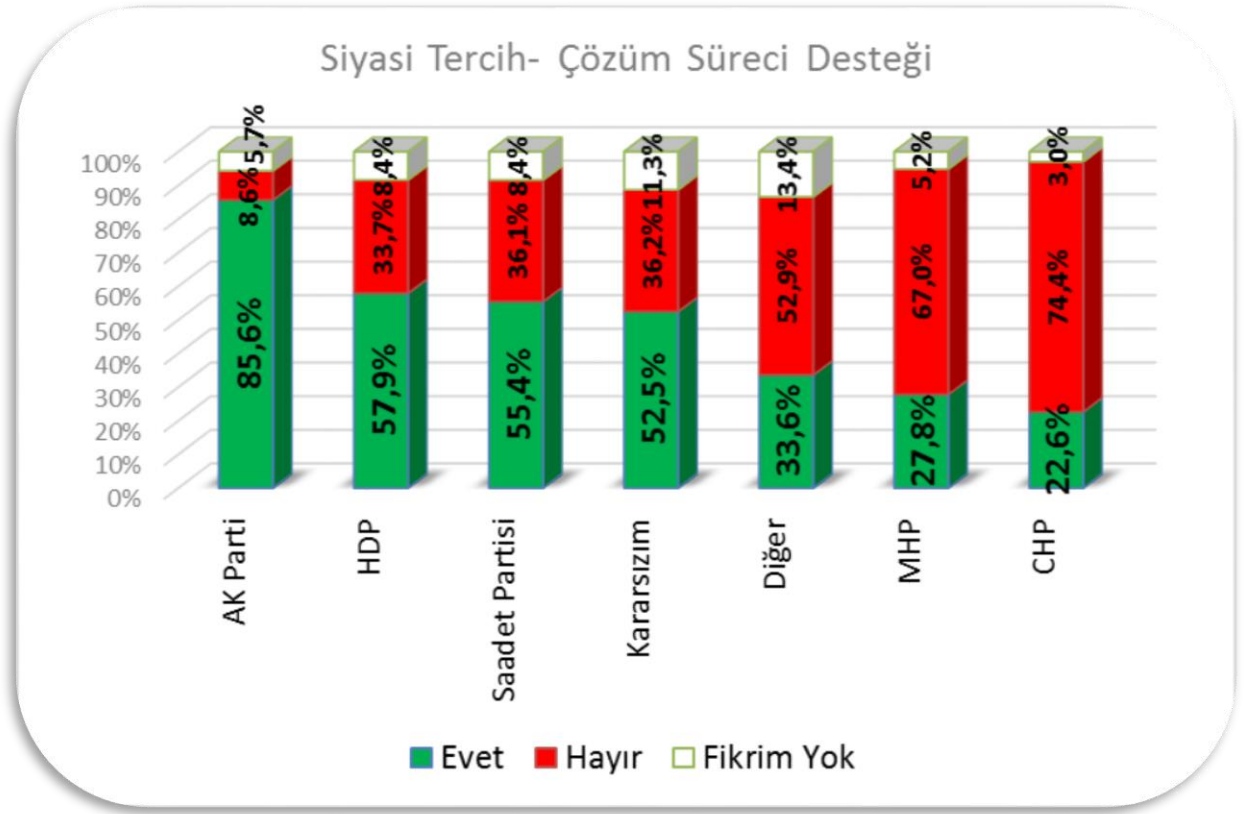
Çözüm sürecini destekliyor musunuz? sorusuna eğitim almamışlar %68,9 oranından evet derken, Önlisans mezunları ise %51,1 oranında evet demektedir.

Sakarya’da çözüm sürecine en fazla desteği Karasu halkı verirken, en az desteği ise Söğüt’lü halkı vermektedir.

Çözüm sürecine en fazla destek Karasu halkı tarafından verilmektedir. Karasu halkı %69,1 oranında çözüm sürecine evet demektedir.

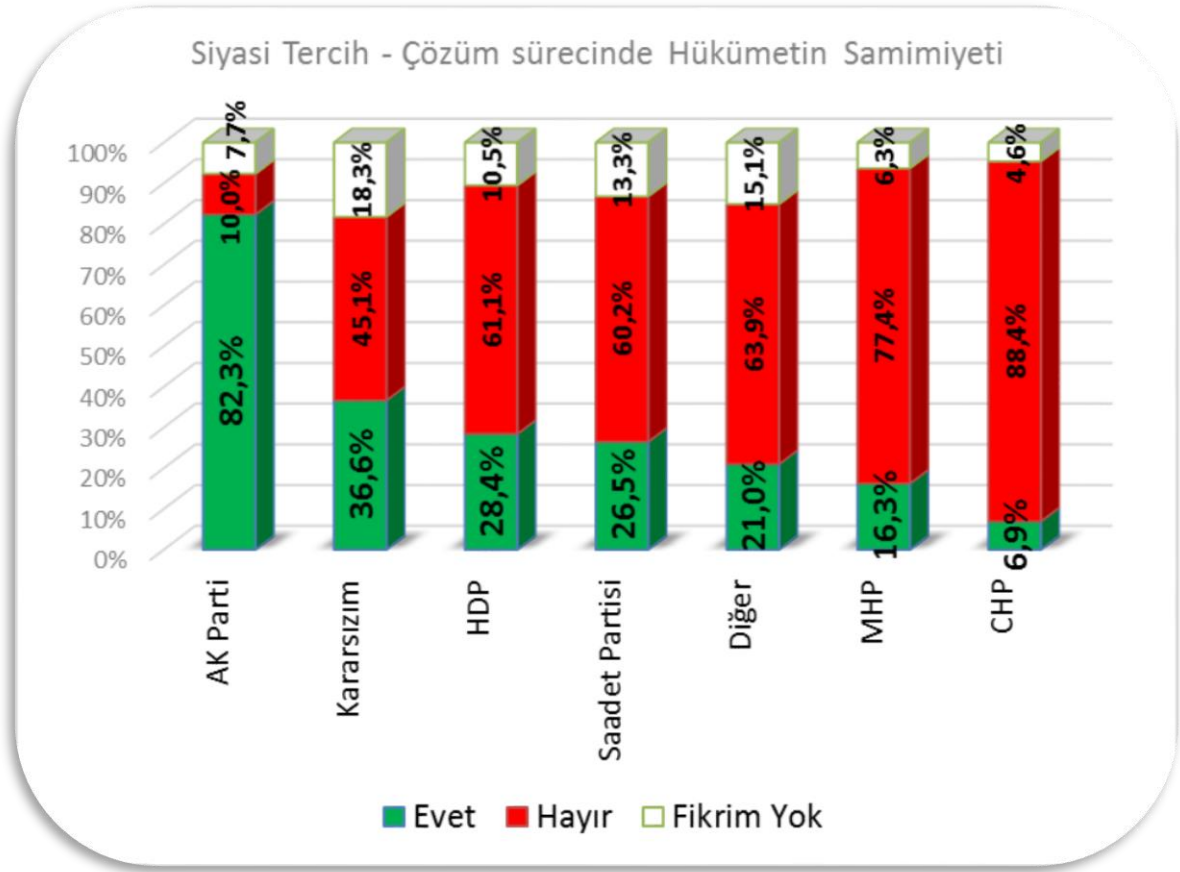
Çözüm sürecine en az desteği ise Söğüt’lü halkı vermektedir. Söğüt’lü halkı %40,4 oranında çözüm sürecine evet demektedir.

Sakarya’da çözüm sürecine en fazla desteği Ak Parti Seçmeni verirken, en az desteği ise CHP seçmeni vermektedir.

Çözüm sürecine *en fazla* destek Ak Parti Seçmeni tarafından verilmektedir. Ak Parti seçmeni %85,6 oranında çözüm sürecine evet demektedir.

Çözüm sürecine *en az* desteği ise CHP seçmeni vermektedir. CHP seçmeni %22,6 oranında çözüm sürecine evet demektedir.

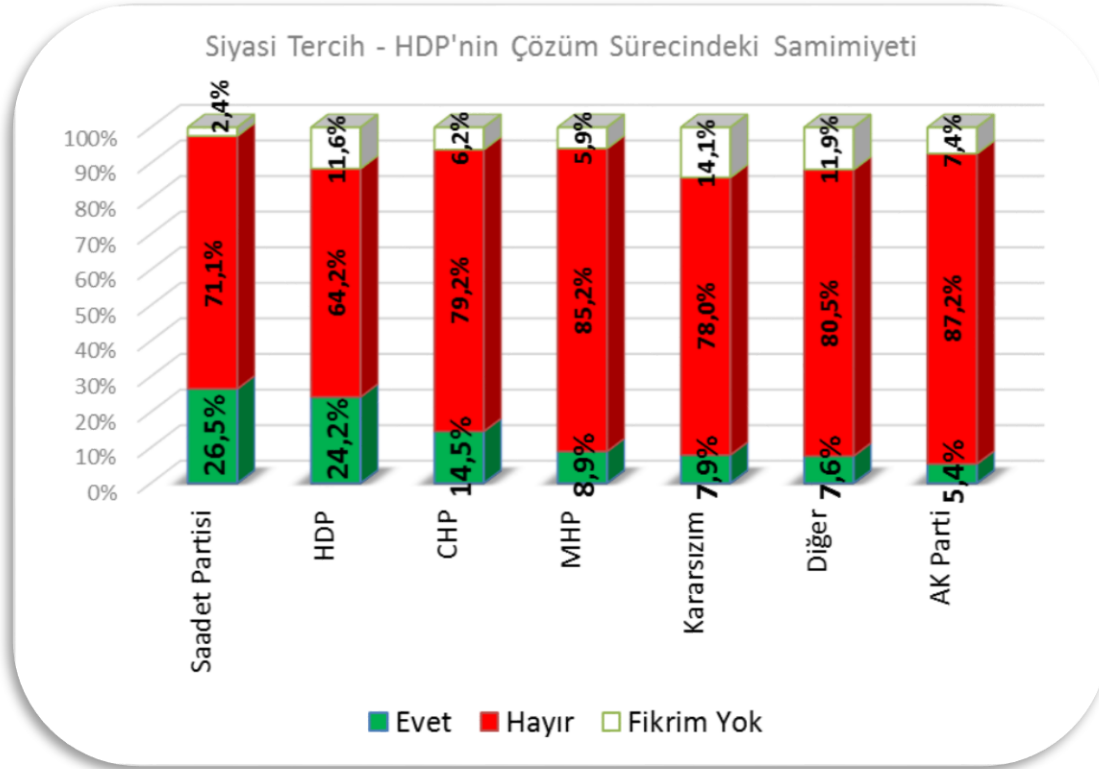

Sakarya’da çözüm sürecinde hükümeti en fazla samimi gören Ak Parti seçmeni iken, en az samimi gören CHP Seçmenidir.

Hükümeti Çözüm sürecinde en fazla samimi gören Ak Parti Seçmenidir. Ak Parti seçmeninin %82,3’ü hükümeti çözüm sürecinde samimi görmektedir.

Hükümeti Çözüm sürecinde en az samimi gören CHP Seçmenidir. CHP seçmeninin %6,9’u hükümeti çözüm sürecinde samimi görmektedir.

HDP seçmeninin ise %28,4’ü hükümetin samimi olduğunu düşünmekte, %61,1’i ise samimi olmadığını düşünmektedir.

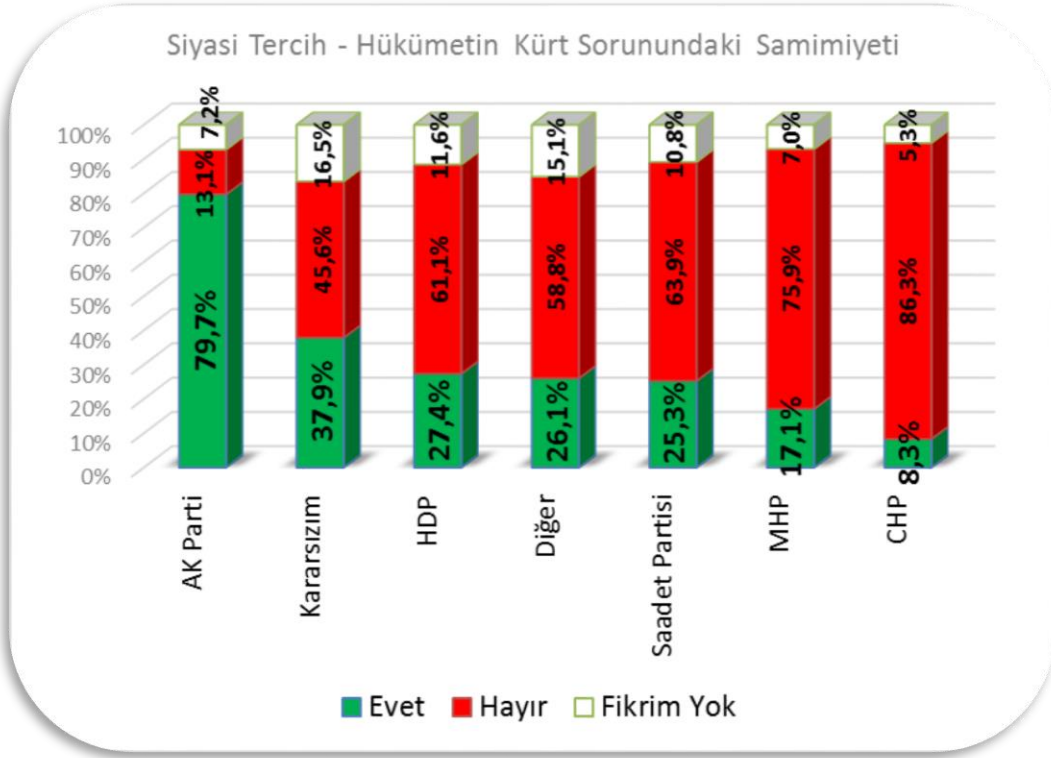

Sakarya’da çözüm sürecinde HDP’yi en fazla samimi gören Saadet Partisi seçmeni iken, en az samimi gören Ak Parti Seçmenidir.

HDP’yi Çözüm sürecinde en fazla samimi gören Saadet Partisi Seçmenidir. Saadet Partisi seçmeninin %26,5’i HDP’yi çözüm sürecinde samimi görmektedir.

HDP’yi Çözüm sürecinde en az samimi gören ise Ak Parti Seçmenidir. Ak Parti seçmeninin %5,4’ü HDP’yi çözüm sürecinde samimi görmektedir.

HDP seçmeninin ise %24,2’si HDP’nin samimi olduğunu düşünmekte, %64,2’si ise samimi olmadığını düşünmektedir.

Sakarya’da Kürt sorununun çözümünde hükümeti en fazla samimi gören Ak Parti seçmeni iken, en az samimi gören CHP Seçmenidir.

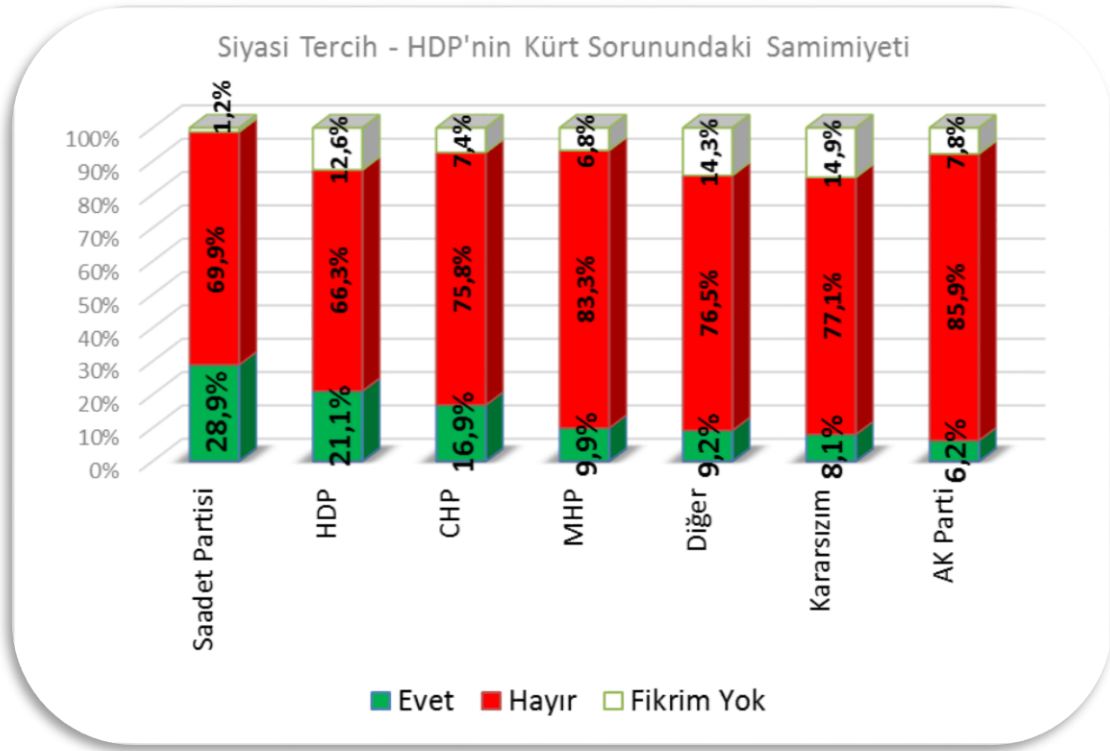
Hükümeti Kürt sorunda en fazla samimi gören Ak Parti Seçmenidir. Ak Parti seçmeninin %79,7’si hükümeti Kürt sorunda samimi görmektedir.

Hükümeti Kürt sorunda en az samimi gören CHP Seçmenidir. CHP seçmeninin %8,3’ü hükümeti Kürt sorunda samimi görmektedir.

HDP seçmeninin ise %27,4’ü hükümetin Kürt sorununun çözümünde samimi olduğunu düşünmekte, %61,1’i ise samimi olmadığını düşünmektedir.

İki tablo birlikte değerlendirildiğinde; Sakarya’da HDP seçmeninin %24,2’si HDP’nin Kürt sorununun çözümünde samimi olduğunu düşünmekte iken HDP seçmeninin %27,4’ü hükümetin samimi olduğunu düşünmektedir.

Sakarya’da HDP seçmeninin Kürt sorununun çözümünde hükümetin daha samimi olduğunu düşündüğü görülmektedir.

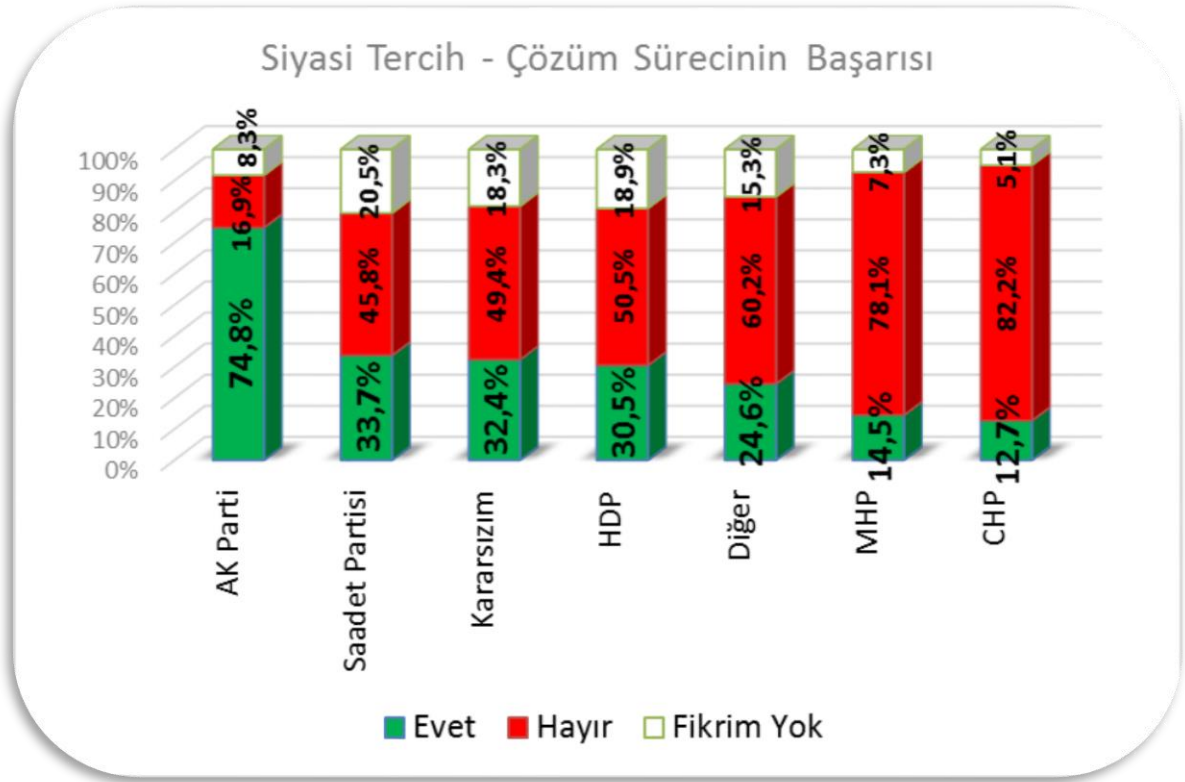

Sakarya’da Kürt sorununun çözümünde HDP’yi en fazla samimi gören Saadet Partisi seçmeni iken, en az samimi gören Ak Parti Seçmenidir.

HDP’yi Kürt sorununda en fazla samimi gören Saadet Partisi Seçmenidir. Saadet Partisi seçmeninin %28,9’u HDP’yi çözüm sürecinde samimi görmektedir.

HDP’yi Kürt sorununda en az samimi gören ise Ak Parti Seçmenidir. Ak Parti seçmeninin %6,2’si HDP’yi çözüm sürecinde samimi görmektedir.

HDP seçmeninin ise %21,1’i HDP’nin samimi olduğunu düşünmekte, %63,3’ü ise samimi olmadığını düşünmektedir.

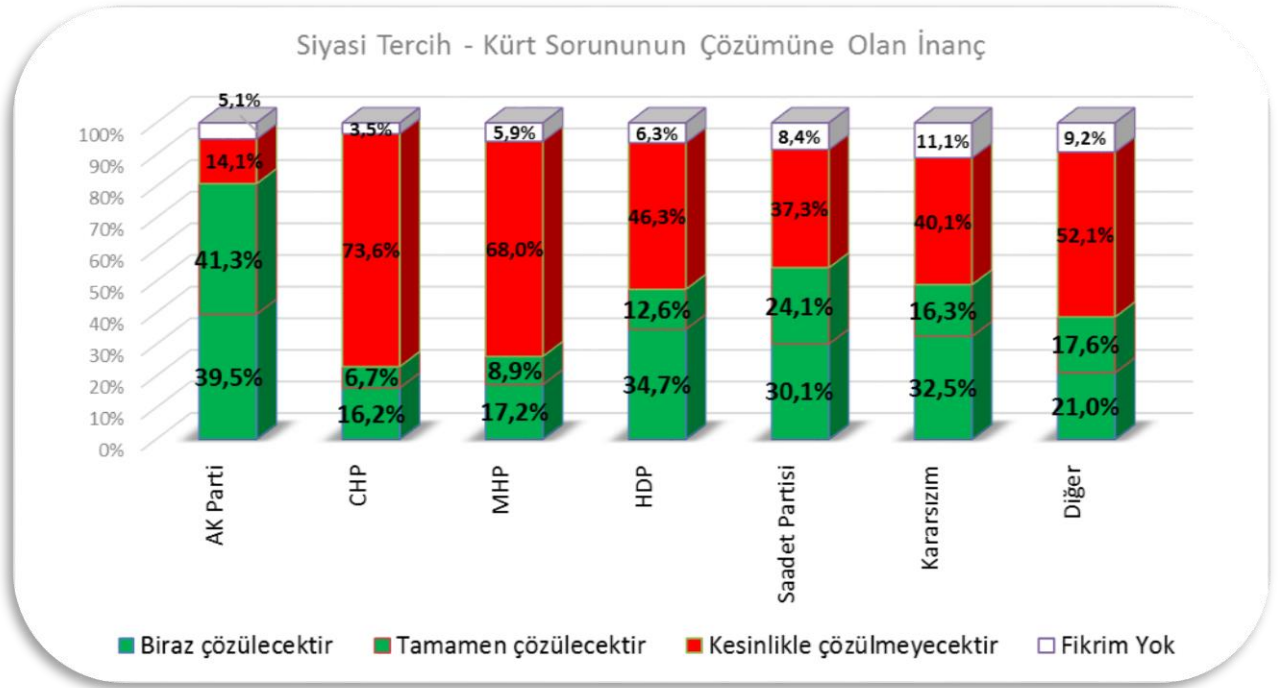

Sakarya’da çözüm sürecinin başarıya ulaşacağına en fazla inanan AK Parti seçmeni iken, en az inanan CHP Seçmenidir.

Çözüm sürecinin başarıya ulaşacağına en fazla inanan Ak Parti seçmenidir. Ak Parti seçmeninin %74,8’i çözüm sürecinin başarıya ulaşacağını düşünmektedir.

Çözüm sürecinin başarıya ulaşacağına en az inanan ise CHP seçmenidir. Ak Parti seçmeninin %12,7’si çözüm sürecinin başarıya ulaşacağını düşünmektedir.

HDP seçmeninin ise %30,5’i çözüm sürecinin başarıya ulaşacağını düşünmekte, %50,5’i ise çözüm sürecinin başarıya ulaşamayacağını düşünmektedir.

Sakarya’da çözüm sürecinin sonunda Kürt sorununun ortadan kalkacağına en fazla inanan AK Parti seçmeni iken, en az inanan CHP Seçmenidir.

Kürt sorununun süreç sonunda ortadan kalkacağına en fazla inanan Ak Parti seçmenidir. Ak Parti seçmeninin %80,8’i süreç sonunda Kürt sorununun ortadan kalkacağını düşünmektedir.

Kürt sorununun süreç sonunda ortadan kalkacağına en az inanan ise CHP seçmenidir. CHP seçmeninin %22,9’u süreç sonunda Kürt sorununun ortadan kalkacağını düşünmektedir.

SONUÇ

Son yılların en yoğun tartışmalarının başında gelen Çözüm Süreci ile ilgili Sakarya halkının düşüncelerini öğrenmek amacıyla yapılan bu çalışmanın sonuçları aşağıdaki şekilde özetlenebilir;

Çözüm Sürecine Verilen Destek

- ✓ Sakarya halkının %60,6’sı çözüm sürecini desteklemektedir.
- ✓ Sakarya’da çözüm sürecine erkeklerin desteği daha yüksektir.
- ✓ Sakarya’da çözüm sürecine en fazla desteği 65 yaş üzeri gurup, en az desteği ise 25-34 yaş gurubu vermektedir.
- ✓ Sakarya’da çözüm sürecine en fazla desteği Çiftçiler, en az desteği ise İşsiz’ler vermektedir.
- ✓ Sakarya’da çözüm sürecine en fazla desteği eğitim almamış kesim verirken, en az desteği ise Önlisans mezunları vermektedir.
- ✓ Sakarya’da çözüm sürecine en fazla desteği Karasu halkı verirken, en az desteği ise Söğütlü halkı vermektedir.

26

Çözüm Süreci ve Samimiyet

- ✓ Sakarya halkının %51’i hükümeti çözüm süreci konusunda samimi bulmaktadır.
- ✓ Sakarya halkının %50,4’ü hükümetin üzerine düşeni yaptığını düşünmektedir.
- ✓ Sakarya halkının %83,3’ü HDP’yi çözüm süreci konusunda samimi bulmamaktadır.
- ✓ Sakarya halkının %81,7’si HDP’nin çözüm süreci konusunda üzerine düşeni yapmadığını düşünmektedir.
- ✓ Sakarya halkının %74,9’u MHP’nin üzerine düşeni yapmadığını düşünmektedir.

- ✓ Sakarya halkının %79,9’u CHP’nin üzerine düşeni yapmadığını düşünmektedir.
- ✓ Sakarya’da çözüm sürecinde hükümeti en fazla samimi gören Ak Parti seçmeni iken, en az samimi gören CHP Seçmenidir.
- ✓ Sakarya’da çözüm sürecinde HDP’yi en fazla samimi gören Saadet Partisi seçmeni iken, en az samimi gören Ak Parti Seçmenidir.

Kürt Sorunu ve Samimiyet

- ✓ Sakarya’da Kürt sorununun çözümünde hükümeti en fazla samimi gören Ak Parti seçmeni iken, en az samimi gören CHP Seçmenidir.
- ✓ Sakarya’da Kürt sorununun çözümünde HDP’yi en fazla samimi gören Saadet Partisi seçmeni iken, en az samimi gören Ak Parti Seçmenidir.

27

Çözüm Süreci, Kürt Sorunu ve Sürecin Başarıya Ulaşacağına Olan İnanç

- ✓ Sakarya halkının %47,3’ü sürecin başarıya ulaşacağını düşünmektedir.
- ✓ Sakarya halkının %57,3’ü süreç tamamlandığında Kürt sorununun kalmayacağını düşünmektedir.
- ✓ Sakarya’da çözüm sürecinin başarıya ulaşacağına en fazla inanan AK Parti seçmeni iken, en az inanan CHP Seçmenidir.
- ✓ Sakarya’da çözüm sürecinin sonunda Kürt sorununun ortadan kalkacağına en fazla inanan AK Parti seçmeni iken, en az inanan CHP Seçmenidir.